

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Margarita Evangelica

Essche, Nicolas van

Coloniae, 1545

de via purgatiua meditationes VII. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49323)

MARGARITAE EVANG.

multos in oculis hominum laudabiles finaliter reprobant. Ideo quisque cum timore & seruire debet salutem operari. ¶ Spectant & expectant nos omnes & sancti angeli, imo Deus ipse: ut viriliter certantes, ad illorum requiem ingredi festinemus. Si quis hæc, quæ diximus, incitamenta vel eorum aliqua non segniter quotidie in animo versauerit, nisi ferream habuerit mentem, ad emendatiorem mox vitam extimulabitur.

Ut quis purgetur a peccatis, redeatque cum Deo in gratiam per viam purgatiuam, praxi succincta. Cap. II.

IN via purgatiua incipiendum est tibi a timore domini. Nisi enim, ingratum, in timore domini instanter te tenueris, cito subuertetur domus tua. O lignum aridum & æternis ignibus dignum, ait D. Anselmus, quid respondebis in illa die, quando exigetur a te ad ictum oculi omne tempus viuendi tibi concessum, qualiter a te fuerit expensum? Ut igitur ad verum timorem domini, purgationemque peccatorum, & emendatiorem vitam peruenias, distingue meditationes ad viam purgatiuam pertinentes per VII. hebdomadæ ferias, cuiuslibet meditationi vnam in die, & vnam horam in nocte (quam etiam nulla ratione prætermittas) tribuens: eamque cum oratione vna aut altera infra scripta, mentaliter, si potueris, concludens, & cum gratiarum actione terminans. ¶ Feria igitur secunda, præmissis signo sanctæ crucis, & inuocato diuino auxilio, considera tuorum peccatorum, criminum & negligentiarum multitudinem & diuturnitatem,

LIBER III.

tem, quæ perpetrasti in pueritia, adolescentia, et virili ætate, omni tempore, quo vixisti, in omnibus locis, ciuitatibus, statibus & officijs, in quibus fuisti. In quinque sensibus corporis tui, & in viribus, & affectibus animæ tuæ. Per VII. peccata mortalia & vitia ex illis germinantia, contra X. præcepta Dei, contra VII. sacramenta ecclesiæ, contra VII. opera misericordiæ: & contra præcepta & instituta ecclesiæ, & superiorum tuorum, cogitationibus, locutionibus, operibus, et omissionibus, super numerum multiplicatis.

¶ Deinde attende illorum grauitatem: videlicet quod vnius peccati grauitatem ac vilitatem nemo digne pōderare possit, cum sit auersio a summo bono ad bonum carnale, vile & caducum, quo peccator rem vilissimam præfert altissimo Deo, suamque malam voluntatem, optimæ voluntati diuinæ. Per quod infinitam Deo irrogat contumeliam, ipsumque quodammodo iterum crucifigit. Denique quam scandalosum & læsum sit peccatum proximo, quamque nociuum suæ propriæ animæ, quam excæcat, conspurcat & occidit, spoliaturque Dei gratia, sacramentis, & meritis Christi, & ecclesiæ, & omnibus virtutibus & operibus bonis, societateque & amicitia Dei, beatæ Mariæ, & omnium sanctorum, obligaturque eandem horribili dæmonum consortio, & eterno incendio cruciandam. Si ergo vnum peccatum tam multa & ineffabilia superducit mala, quis tunc innumerabilium peccatorum tuorum grauitatem, culparum & offensarum magnitudinem, & vilitatem, ac poenarum te manentium (nisi poeniteris) atrocitatē iuste posset æstimare? Hic poteris admirabundus exclamare contra teipsum ad om-

MARGARITAE EVANG.

ad omnes creaturas cur iniuriam sui creatoris in te non vindicauerint, cur terra & infernus te diu non deglutierint, sicut multis accidit, qui Deum non tantum offenderunt quantum tu. Attende denique quam dignus & iubilans sit, quam tibi bona fecerit Deus, quem peccatis tuis inhonorasti, contempsisti & offendisti: & quam vilis, turpis et ingratus sis tu, qui tanto domino rebellasti: & quanto odio Deus detestetur & puniat omne peccatum, sicut ab initio mundi in angelis & hominibus peccantibus, suo terribili iudicio damnatis saepe ostendit, adeo ut ignis infernalis non praeualeat vel unum peccatum mortale exurendo consumere. Et ideo necesse fuit ipsum Dei filium pro ipso extirpando incarnari & grauissimis supplicijs necari. Quapropter scias Deum te aliter iudicare non posse, quam opera tua meruerunt: quum sit incommutabilis summaque aequitas, non minus in punitione malorum, quam in retributione honorum. Haec & plura alia, quae unctio docebit, et in diuersis libellis reperuntur conscripta, profunda consideratione rumina, te ipsum veraciter iudicando, ne a domino iudicaris, donec amara contritione fueris successus. Et tunc te ipsum humiliando, & aeterna damnatione dignum arguendo, coram Deo in terram procidas, & lachrymosis suspirijs frequenter ingeminatis veniam preceris, emendationemque promittas, iuxta sequentium orationum formulas.

Feria tertia edito signo sanctae crucis, & inuocato diuino auxilio, meditare breuitatem huius vitae, & mortis tuae amaritudinem: Videlicet quam caecus sit mundus seu vita
mun-

LIBER III.

mundialis, quo ad omnia saluti necessaria: iudicans bonum malum, & malum bonum: quam brevis sit, quia respectu Dei et cœli, vel etiã vni-
lus animæ, mundus vix est vnum punctũ, quod pro nihilo reputatur, quam vanus et fallax, non satians, sed perdens suos amatores, quam malus et omnibus vijs plenus, quam nociuus et dam-
nosus animæ, quam anxius propter miseras na-
tura, vitæ, culpæ et mortis, quam scœdus et om-
nia spurcitiã tabidus, quam plenus omnibus pe-
riculis. Cuius gaudium est vile in suo obiecto, vi-
delicet impunita nequitia. Impurum in suo sub-
iecto, quod est peccatrix anima, breue in seipso,
triste in suo fundamento. Et malum causans si-
ne fine duraturum in suo termino, et ideo toto
corde respuendum. ¶ Attende etiam quam ve-
lociter et improuise superueniet tibi mors tua.
Vide præeuntis infirmitatis grauitatem, horro-
rem tuæ naturæ, timorem conscientie de perpe-
tratis malis et neglectis bonis. Transactæ vitæ
ad æternitatem comparatę breuitatem. Tormen-
torum pro momentanea delectatione acerbita-
tem. Amarissimum diuortium ab amicis, diui-
tijijs et delicijs. Dæmonum acerrimam impugna-
tionem, corporis deformitatem, animæ euulsio-
nem, et ad iustum iudicem, tenebrosamque regi-
onem transmigrationem, et cadaueris in terram
abiectionem obliuionemq̃.

Feria quarta facto signo sanctæ crucis, in-
uocatoque diuino auxilio de iudicio Dei,
attende iudicis terribilem maiestatem, potē-
tiam, sapientiam, iustitiam, et iracundiam into-
lerabilē, pauperis et miseri peccatoris corā Deo,
angelis, et sanctis, atq; dæmonibus comparētis
crepi-

MARGARITAE EVANG.

trepidationem & publicam confusionem, rationem reddam de anima conspurcata & male custodita, de spiritualibus donis & gratijs neglectis, de corpore vitijs corrupto, de sanitate et alijs naturæ dotibus, de tempore tibi concessio, de bonis temporalibus male expensis, de tuis a Deo acceptis beneficijs & officijs, & de omnibus cogitationibus, verbis & operibus tuis. Attende durissimam & irrevocabilem iudicis sententiam: locustate Dei, beatæ virginis, angelorum & sanctorum separationem, conscientiam tristissimam, & infernum apertum, & æterna desperatione, & omni miseria plenam damnationem. Quapropter si quid sapias, dum tempus gratiæ durat, studeas prævenire faciem domini in confessione, & lamentis pœnitentiæ, declinans a malo, & faciens bonum, oransq; dominum, ne intret in iudicium cum seruo suo: ut quum redierit, inueniat te in virtutibus vigilantem, quando cogeris velis nolis terrena omnia deserere, & opera tua tecum ad iudicium Dei conferre.

Feria quinta edito signo sanctæ crucis, Deique adiutorio implorato, de inferno meditare loci infernalis & subterranei foeditatem, obscuritatem, arctam angustiam, profunditatem terribilem, & horrorem dæmonum animastorquentium deformitatem & terrorem, illorumq; multitudinem, fortitudinem, crudelitatem, & perpetuam inimicitiam: pœnarum multitudinem, acerbitatem, gravitatem, & ad singulas culpas correspondentiam, & æternitatem: Videlicet carentiam diuinæ visionis, vermes, & tenebras, flagella, frigora, & ignes: dæmonum aspectus, scelerum confusionem, luctum & vitium.

LIBER III.

tum. Et hęc omnes damnatorum sensus & vires penetrant. Considera in dānatis animarum deordinationē, tristitiā & desperationē, corporis que turpitudinem, ponderositatem & infirmitatem; Deniq; & omnium malorum aggregationem, & omnis consolationis elongationem perpetuam absq; vlllo fine.

Feria sexta facto signo sanctę crucis et Dei adiutorio inuocato, viscerosę cōpassionis & charitatis affectu, meditare dñicam passionem, & quę, quot, qualia & quāta dñs maie stas ex maxima charitate pati dignatus est pro te saluādo, atq; ab æternis ignibus eruendo, & pro peccatis tuis (quę oīa vsq; ad minimū veniale clare præuidit) abolendis, & pro cuiuslibet satisfactione singularē dolorē assumpsit. ¶ Meditare ergo in primis passionē dñi iuxta historiam, q̄ in Euangelijs, aut alijs pijs libellis digesta inuenitur, per singulos articulos. Attende deinde quis est qui patitur: Nēpe Deus omnipotens, principiū oīs creaturę, sapiētia æterna, bonitas summa iudexq; viuorū et mortuorū. Qualis est, videlicet nobilis gñere, sanctus sanctorū, tenerri- mę cōplexionis, innocēs et totus amabilis. Quā- tus est: videlicet altissimus Deus infinitę poten- tię & maiestatis, q̄ est ipsa beatitudo sui & om- nium sanctorū, & speciosus forma p̄ filijs ho- minū. Qualia patitur, ludicra videlicet in signis, cōiūtia in verbis, tormēta in factis, vincula & instrumēta varia, & mortē acerbissimā. Quāta & in qbus patitur: quia in oībus sensibus corpo- ris fuit punitus, in rebus spoliatus, in anima et o- mnibus eius viribus afflictus, in corpore toto la- niatus, et in fama sua bona infamatus. ¶ Aggra-
M M uantia

MARGARITAE EVANG.

uantia externa erāt plurima, magna & acerba.
 Nā locus passionis suę insignis & ciuitas capita-
 lis, tēpus paschale, status suę nobilis ac famosa
 personæ, aspectus populi, & ministrorū crudeli-
 tas tormēta eius valde augmentabāt. Aggrauā-
 tia tū interna supra oīa corporalia tormēta incō-
 parabiliter aīam Iesu cruciabāt, videlicet q̄a o-
 mnia & singula hoīm peccata p̄terita, p̄sentia
 et futura, vna cū oīi p̄cna illis debita, clare vi-
 dit, in animā suā traxit, & plenarie pro illis, iux-
 ta suę sapiētis, charitatis & iustitię mensurā sa-
 tisfecit. Propter quorū multitudinē & magnitu-
 dinē, q̄a infinito nos amore dilexit, & infinitam
 diuinā iustitiā p̄cna exigebat, cogebat in tantā
 angustia & desolationē benedictā animā suā de-
 mergere, quantā nullus intellectus creatus valet
 apprehēdere, sanguinēq̄ sudare, & in cruce se
 derelictū, & animarū pereuntū salutis sitibun-
 dū clamare. ¶ Quodlibet nimirū mortale p̄cni-
 quinq̄ vno ictu illi infixit vulnera. Primū, q̄ p̄
 illud pater celestis (cuius honorē semper q̄siuit)
 inhonorat. Secundū, q̄ animæ (quas tā laborio-
 se redemit, & inestimabili charitate dilexit) p̄c-
 hoc ingnantur & occiduntur. Tertiū, q̄ gratia
 Dei, quā nobis recuperauit, p̄ hoc perdit, & ira
 eius quā abstulerat, cōtra nos resuscitat. Quartū
 q̄ pax, quā inter Deū & nos fecit, violat. Quintū
 tū, q̄ innumerabiles animæ ad æternā beatitudi-
 nē nobiliter creatæ, a Deo separantur, & æternæ
 dānationi adjudicantur. Si ergo vni⁹ peccati mor-
 talis enormitatē nemo digne p̄derare sufficit,
 q̄s expēdet peccatorū & p̄cnarū, quas pro eis
 Ch̄s assumpsit, grauitatē totius humani gene-
 ris? Certe si internus dolor eius diuideretur in oēs
 creatur-

LIBER III.

creaturas passibiles, vt pie creditur, cōtinue ex eius magnitudine morerentur oēs. ¶ Aggrauabat nihilo minus internos dolores eius erga dilectissimā matrē suā cōpassio viscerosa, cuius moestissimā animā ipse solus cognoscebat, q̄ suū ei martyriū duplicabat. Præterea eius dolores auxerunt om̄ium electorū suorū tribulationes, quas p̄uidebat illos perpeffuros, quas intima cōpassione in se traxit & suis passionibus vnitas Deo patri obrulit, sicq̄ illas fructuosas fecit. Sustinuit etiam immensum terrorē & angustiam ex tormentis, q̄ sibi vidit adhuc instare patiēda: & ex om̄imoda derelictione, & immersione animę in profundū om̄is desolationis & angustię: & ex ingratitude hominum, mala pro bonis illi retribuentium, & tantum precium negligentium.

¶ Considera etiā, qualiter patitur, vt eius vestigia fideliter imiteris. Quia videlicet erga patrē se habuit obedientissime, erga seipsum seuerissime, erga hostes patientissime, erga nos benignissime, & contra diabolum prudentissime. Attēde quo amore patitur, vt ipsum redames: videlicet amore æterno, & præuenienti, & singulari pro singulis hominibus, gratuito absq̄ spe retributiōnis, summo & infinito, forti & p̄seuerāti. Attēde demū, q̄ sine patitur: videlicet vt redimat te ab æterna morte, vt recōciliet te patri, vt reparet te destructū, vt illuminet excecātū, et æternaliter faciat beatū. O cor durū, q̄ male habebis in nouissimo, si ad tāta amoris insignia nō vis moueri et in amorē solui, neq̄ vicē reddere tātę charitatē.

Simplorato factō signo crucis et Dei adiutorio uocatræ nostræ cōpassiuo & ameroso corde

MM ij con-

MARGARITAE EVANG.

contēplare dolores, eiusq; stude imitari vestigia,
 si eius filius esse desideras: cuius tota vita fuit
 mūdo crucifixa, & ipsa mundo, doloribusq; an-
 gustijs, laboribus & afflictionibus plena, et qua-
 si quoddā dolorosum martyriū. Attēde quantū
 doluit, vidēs benedictū filiū suū (quem verū De-
 um & hoīem nouit) in p̄sep̄io p̄ra frigore & e-
 gestate vagientē, & in circūcisione dolentē. Qñ
 audiuit Simeonē de gladio doloris prophētā.
 Qñ in Aegyptū fugit. Qñ eū triduo quæsiuit a-
 missum. Qñ in tota vita eius vidit vel audiuit,
 aut certe per sp̄m cognouit eū fame, inedia, fri-
 gore, æstu, labore & fatigatione torqueri, oppro-
 brijs, iniurijs, & persecutiōibus vexari, de immē-
 nēte sua passione loqui. Tandē ei valedicentē, et
 ad locū passionis properantē, a Iuda venditū &
 traditum, a discipulis derelictū, a Iudæis captū,
 cōprehensum, ligatū, cū multis iniurijs & tormē-
 tis deductū, inuidiose interrogatū, conspuratū, ve-
 latū, verberatū, & multis contumelijs & pœnis
 tota nocte afflictū. Deinde mane a Caipha ad Pi-
 latū, a Pilato ad Herodem, & rursus ab Herode
 ad Pilatum reductum, accusatū, blasphemātū,
 flagellatū, spinea corona delusum & conspuratū,
 populo exhibitū, latroni posthabitū, ad crucē
 cōdemnatū, crucē propriā baiulantem, vestibus
 nudatū, distentū, crucifixum, in cruce ab oibus
 derelictū, se Ioāni commendantē, sitientē, & in
 maximis pœnis morientē: in corde trāsfigi, depo-
 ni, in sinū suū locari, & tandē in sepulchro recō-
 di. ¶ Attēde causas doloris eius, q̄a erat eius ma-
 ter, & sola parens, & vnice summeq; diligēs, &
 patienti præsens, ex natura vehemēter pia & cō-
 passua, cōplexione tenerrima, viuaci sensu oēs
 pœnas

LIBER III.

pœnas p̄sans, & in seipsa innocēs, & absq̄ eul
 pa: & q̄a a Deo electa erat, vt tanq̄ nostra aduo
 cata, & vice nostra filio cōdolens, & officiū fu
 neris exhibēs, potētior fieret apud Deū nos in
 gratos filios suos precibus & meritis suis adiu
 uare. Iuxta mensurā igit̄ amoris eius ad filiū su
 um, & ad nos eius adoptiuos, fuit & dolor̄ eius
 magnitudo, q̄s idē illi filius abundātus cōmunf
 cauit præ cæteris electis oibus: sicut nūc quoq̄
 ipsam supra oēs exaltauit, plusq̄ vlla creatura
 pura posset cōprehēdere. Tot ergo & tātis fide
 lissimę matris tuę dolores stude cōpassiuo cor
 de cōpati & gratias agere, & eius humilitatē, ca
 sitatē, patientiā, charitatē, & virtutes oēs imita
 ri, totoq̄ corde cum & in filio honorare & reda
 mare: & senties in oī necessitate tua & in morte
 maternā eius cōsolationē, & protectionē fidelis
 simā. Perire nanq̄ nō poterit, q̄squis ipsam vsq̄
 in finem deuote inuocauerit honoraueritque.

Dominica die signo crucis factō & Deo in
 Duocato meditare gaudia regni cœlorū. **V**
 de cœlum empyreū, q̄d est situ altissimū,
 quātitate amplissimū, materia preciosissimū, fi
 gura rotūdō, luminosissimū et pulcherrimū oīm
 florū et deliciarū, q̄ desiderari possunt, amenitate
 iucundissimū. Vide gratissimā societate, et con
 tēplationē diuinitatis et humanitatis Ch̄ri, glori
 osę virginis Marię, angelorū et sanctorū oīm.
 Quodq̄ hi ipsi sunt innumerabiles, pulcherrimi,
 iucūditissimi, charitate p̄fectissimi, & regali et re
 ginali dignitate cōspicui. Vide opera siue actus
 beatorū, q̄ sunt Deū clare videre, p̄fecte amare
 et laudare, ipso inamissibiliter frui et vniri, atq̄
 gratias agere et cōgratulari. Attēde glorificatio
 nem

MM iij nem

MARGARITAE EVANG.

nem anime, quantū videlicet erit premiū substantiale æternæ beatitudinis, tres dotes aīæ, videlicet visio clara, fructio secunda, & tētio ppetua: vires deinde intueri oēs glorificādas, sensualitatē purā, ætatē floridā: VII. partes beatitudinū animæ, videlicet sapientiā maximā, amicitia verā, concordia syncerā, securitatē summā, potentia liberrimā, honorificentia inæstimabilē, & regalē principatū. Attēde etiā glorificationē corporis: videlicet eius quatuor dotes, claritatē, subtilitatē, agilitatē & impassibilitatē: fructus exercitiū spūalis, & maxima p̄mia pro paruis qbusq; meritis: aureolas martyrum, doctorum atq; virginū: seu suūq; p̄fectionē, VII. beatitudinū corporis partes, videlicet pulchritudinē sine deformitate, velocitatē sine tarditate, fortitudinē sine infirmitate, libertatē sine captiuitate, delicias sine dolore, sanitatē sine egritudine, & vitā absq; mortalitate. Deniq; videbis subtus te cœlosq; orbis & motus: mundū cū periculis suis, q̄ fugisti, hostē quē viciisti, tormenta inferni, q̄ euasisti, & peccata, q̄ vitasti, vel p̄nitentiā deleuisti. Demū, erunt tua gaudia infinita, & absq; tristitiæ permixtiōe purissima, ordinatissima, a periculis elōgatissima, oīm q̄ desiderabis affluētissima, & sine fine tribulatiōe: q̄ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hoīs ascēderūt, q̄ p̄parauit Deū diligens. sc.

Postq̄ igit̄ singulis meditatiōibus hic breuiter hēseris, in spū humilitatis, & in aīo cōtrito cōuertere ad p̄missimū redēptorē tuū, dolēs & gemitus, et viscerosa suspiria (q̄ valde efficaciter te purgabūt) emittēs, magis ex amore, q̄ fidelissimū Deū & patrē tuū grauissime inhonoraueris. Nam

Nā hoc multo plus placet Deo, q̄ ex timore peccare, vel dolore tui dāni, q̄d incidisti, sicq̄ prostratus humili timore ac pudore dicas mentaliter, si potes.

Effusio cordis cōtriti & humiliati, qua possit q̄s cū Deo redire in gratiā. Cap. III.

O Domine, toto corde doleo me tuā amicitiam amisisse, tuam bonitatem contempnissse, tuam maiestatem inhonorasse, mādata tua & ecclesie tuæ, & superiorū meorū nō curasse, tēpus, vires, & substantiam meā pro tui cōtumelia dilapidasse, peccata & scelera mea a te mihi sēpissime dimissa, iterū & iterū sere infirmities iterasse, īgratitudinis et alijs vitijs meis in te & in oēs creaturas, vltra q̄ dici potest, peccasse. O dñe, ego sum ille prodigus filius, qui hæc & alia infinita mala contra te perpetravi: quicum me innocentem creaueris, me tam sine vilo rubore vilissime dæmonibus & vitijs prostitui. Tu pro me crucifixus es & humiliatus, & ego me erexi. Tu nudatus, ego avarus. Tu amaritudine repletus, & ego delicatus. Tu felle potatus, ego crapula grauatus. Tu totus laboriosus, ego totus desidiosus. Tu pro inimicis orasti, ego nō solum inimicos, sed & amicos odiui. Sed heu mihi, q̄d faciā? Nunqd desperabo? Absit. Ferrū rubiginosum purgari potest, & ego per viā purgatiuā, lima cōtritiōis, cōfessionis & satisfactiōnis me purgabo. Et sicut me p̄ superbiam exaltaui, ita per humilitatem ero opprobrium hominum & abiectio plebis. Cōtra auaritiā, abrenūciabo oībus rebus trāsitorijs: cōtra voluptates, affligā me ieiunijs, vigilijs, fame et siti. Purgabo me etiā p̄ gemitus oratiōis, p̄ ignē tuę et fraternę cōpaf-

MM iiij sionis,